

РІД НАШ КРАСНИЙ, РІД ПРЕКРАСНИЙ!

ОТЧІЙ

ЧАСОПИС

РІК ЗАСНУВАННЯ

2002

ЛИПЕНЬ

Число 7 (139)

КИЇВ 2013

Видання товариства "Чернігівське земляцтво"

Міжнародний день захисту дітей, що святкується щорічно 1 червня, був заснований в листопаді 1949 року у столиці Франції місті Паризі рішенням конгресу Міжнародної демократичної федерації жінок. А в Україні 1 червня святкується день захисту дитини, який встановлено згідно з Указом Президента України "Про День захисту дітей" від 30 травня 1998 року.

Щирість наших почуттів здатна створювати невимушену обстановку, можливість розкрити себе і показати людям свої здібності та таланти. Саме так було на концерті "Весняні настрої" оркестру народних інструментів "Святограй" під керівництвом композитора і музиканта Віктора Дмитренка та інструментального ансамблю Київського міського Будинку вчителя "Благодать натхнення", створеного за ініціати-ви завуча школи Тетяни Ємельянчикової виключно із викладачів Київської дитячої школи мистецтв № 6 ім. Г.Л. Жуковського три роки тому. Свято приурочене Міжнародному дню захисту дітей і проходило в Будинку творчості дітей та юнацтва міста Прилук.

Чудова подія відбулася за сприяння керівника Прилуцького відділення земляцтва Павла Кривоноса – генерального директора Генеральної дирекції з обслуговування іноземних представництв, його помічників – Валентини та Миколи Гордієнків, Прилуцької міської ради та керівників освіти і культури міста.

Юним слухачам припали до вподоби виступи столичних аматорів Олександри Бриленко, Дмитра Головача, Дмитра Панкова.

Схвилював всіх виступ юної прилучанки Лізи Кендзерської, вихованки Прилуцької музичної школи, з піснею "Королівство кішок".

Виконані музичні твори колективів були різноплановими, що давало можливість насолоджуватись музикою і співом кожному глядачу. Було чути і скрипку, і бандуру, і цимбали, і баян.

Тепло сердець

Зал зустрічав виконавців шаленими оплесками.

Ведуча концерту Ірина Головач – член асоціації діячів естрадного мистецтва України, керівник ансамблю "Благодать натхнення", подякувала всім за теплий прийом, щирі посмішки і дружню атмосферу.

В той же час у Будинку БТДЮ м. Прилук у Шевченковій світлиці продовжувалася виставка декоративно-прикладного мистецтва "Дивосвіт дитячих талантів" робіт дітей, вихованців творчих гуртків. І кожен, хто прийшов на концерт, міг ще раз подиви-

тися на чудові витвори, зроблені руками обдарованих дітей під керівництвом чуйних педагогів колективу Будинку творчості, який очолює Тетяна Савченко.

Активісти Прилуцького відділення Микола Федоренко та Алла Поплавська передали для дітей подарунки.

Ганна СКРИПКА.
Фото автора.

І оживе добра слава,
Слава України.

Тарас ШЕВЧЕНКО

У ЛИПНІ СВЯТКУЮТЬ СВІЙ ЮВІЛЕЙ:

ДРОБ'ЯЗКО Володимир Степанович – 75-річчя. Народився 3 липня 1938 року в селі Заньки Ніжинського району. Закінчив Ніжинський педінститут ім. М.В. Гоголя. Працював у партійних органах. Обіймав посаду голови Державного агентства з авторських і суміжних прав. Працює завідувачем сектору суміжних прав Науково-дослідного інституту інтелектуальної власності Національної академії правових наук України.

Кандидат філологічних наук. Один із ініціаторів створення Товариства "Чернігівське земляцтво" в м. Києві.

ДИННИК Людмила Олексіївна – 75-річчя. Народилася 28 липня 1938 року в смт Варва.

КИРИК Марія Михайлівна – 65-річчя. Народилася 1 липня 1948 року в селі Коробки Ріпкинського району. Була солісткою фольклорно-етнографічного гурту "Столиця".

РОМАНОВА Марія Петрівна – 65-річчя. Народилася 7 липня 1948 року в селі Лошакова Гута Козелецького району. Працює в ЖЕКУ №416 Дніпровського району м. Києва.

СТЕПАНЕНКО Лідія Пилипівна – 65-річчя. Народилася 8 липня 1948 року в Новгород-Сіверську. Працювала понад 20 років головним бухгалтером ТОВ "Екоресурс".

ШУМ Парасковія Михайлівна – 65-річчя. Народилася 9 липня 1948 року в селі Крехайв Козелецького району. Працювала в канцелярії корпорації "Укрбуд".

МОЙСІЄНКО Анатолій Кирилович – 65-річчя. Народився 9 липня 1948 року в селі Бурівка Городнянського району. Професор, завідувач кафедри сучасної української мови Інституту філології Київського Національного університету ім. Тараса Шевченка.

Доктор філологічних наук, член Національної спілки письменників України. Автор багатьох поетичних збірок та наукових праць.

КОЛЕЧКО Петро Якович – 65-річчя. Народився 12 липня 1948 року в Києві (дружина родом із села Нова Басань Бобровицького району). Пенсіонер.

ПІНЧУК Петро Григорович – 65-річчя. Народився 12 липня 1948 року в селі Новий Биків Бобровицького району. Капітан у відставці.

ОСАДЧИЙ Леонід Васильович – 65-річчя. Народився 20 липня 1948 року в селі Олександрівка Семенівського району.

ГЕРАЩЕНКО Володимир Миколайович –

65-річчя. Народився 21 липня 1948 року в селі Расава Київської області (проживає у Чернігові). Приватний підприємець. Заслужений економіст України.

ФЕДОРІТЕНКО Віктор Семенович – 65-річчя. Народився 24 липня 1948 року в селі Слобідка Менського району.

СВІТА Віктор Миколайович – 65-річчя. Народився 25 липня 1948 року в селі Ярославка Бобровицького району. Працює заступником головного лікаря в центральній санепідемстанції Міністерства охорони здоров'я України. Позаштатний фахівець МОЗ з дезінфекційної справи. Займається впровадженням заходів з реалізації україно-американської Угоди по біологічній безпеці в Україні.

Координує діяльність із питань особливо небезпечних інфекційних хвороб, як туберкульоз та СНІД. Член Асоціації епідеміологів, мікробіологів та паразитологів.

ЛАГОДА Тетяна Миколаївна – 65-річчя. Народилася 27 липня 1948 року в селі Дігтярівка Новгород-Сіверського району.

ГЛАДЧЕНКО Зінаїда Борисівна – 60-річчя. Народилася 5 липня 1953 року в селі Рейментарівка Корюківського району. Медичний працівник дитячої поліклініки № 1.

КРИВША Віталій Іванович – 60-річчя. Народився 16 липня 1953 року в Носівці. Працює заступником директора з питань реконструкції та технічного переоснащення Київського казенного експериментального протезно-ортопедичного підприємства.

НАСТОЯЩИЙ Володимир Іванович – 60-річчя. Народився 16 липня 1953 року в селі Перелюб Корюківського району.

ТВЕРДИЙ Михайло Дмитрович – 60-річчя. Народився 24 липня 1953 року в Городні. Артист оригінального жанру, член Асоціації діячів естрадного мистецтва України, лауреат міжнародних конкурсів артистів естради і цирку.

КАРПЕНКО Микола Федорович – 60-річчя. Народився 26 липня 1953 року в селі Мартинівка Ічнянського району. Працює заступником директора філії спеціалізованого зв'язку ПАТ "Укртелеком". Заслужений економіст України, почесний зв'язківець.

КРАСНІКОВА Олександра Сергіївна – 55-річчя. Народилася 12 липня 1958 року в м. Тернопіль (дитинство пройшло в с. Верховісся Корюківського району).

Дорогі земляки!

Рада товариства "Чернігівське земляцтво" сердечно вітає вас із ювілеєм і зичить усім доброго здоров'я, успіхів у житті, оптимізму, сімейного щастя, невтомного доброторства в ім'я рідної землі.

В ошатній залі Національного музею літератури України зібралося розмаїте товариство шанувальників красеного слова: письменники, науковці, студенти. І, звичайно, представники нашого Товариства Надія Данилевська, Микола Букач, Гриць Гайовий, Андрій та Марія Кочури, Валентина Гавриш, Тетяна Попелим, Григорій Бишок, Іван Майдан, Василь Устименко, Михайло Полоз. Аде тут виступав свою нову поетичну книгу "У володіннях Волоса" відомий поет і етнолог, наш земляк Микола Ткач. Це друга його поетична книга із запланованого трикнижжя. У ній вміщені поезії різних років філософського та етнологічного спрямування.

Вістини означеної книжки почалися з пісні "Забуває весна" на слова Миколи Ткача. Виконав її автор і аранжувальник, художній керівник народного хору "Оболонь" Олександр Свердлюк.

Далі слово взяв директор видавництва "Український письменник" Юрій Буряк. Він наголосив на особливостях поетичного слова Миколи Ткача – його симфонічності, філософичності й імпресіоністичності, на глобальності асоціацій, коли, скажімо, чернігівський пейзаж накладається на величезні космічні візії, вказав на використання в поетичних сюжетах глибоких культурологічних бачень і знань. І, як приклад, прочитав із вистованої книжки поезію "Спочатку тебе виберуть".

Від Національної спілки письменників України зі словом виступив секретар КО НСПУ письменник Олександр Бакуменко. Він назвав творчість Миколи Ткача унікальною. Аде вона вміщує в собі поетичність, інтелектуальність, глобальність і одночасно українськість. Наводячи вислів Платона Воронька, що українська народна поетична творчість в своїй основі є інтелектуальною, Олександр Бакуменко наголосив, що саме тому творчість Миколи Ткача на сьогодні видається найбільш актуальною. І як приклад зачитав із вистованої книжки поезію "Світло ранку – кров на листі".

Станіслав Шевченко виступав у двох іпостасях: як представник Чернігівщини і земляцтва, зокрема, та як голова творчого об'єднання поетів КО НСПУ. Він, зокрема заува-

жив, що для нього зустріч з поезією Миколи Ткача завжди є святом. Станіслав Шевченко зачитав із нової книжки вірші, згадав також про етнологічні виступи в передачах на українському радіо Миколи та його дружини Надії Данилевської.

Відомий поет і політик Петро Осадчук розпочав свій виступ короткою

епіграмою про те, що на життєвих дорогах "багатьом із нас не вистачає оптимізму Миколи Ткача". Далі зачитав свого вірша "Невтомному Миколі Ткачу".

репресій в Україні. І зауважив, що ця тематика також присутня у його книжці. Потім прочитав низку поезій.

Київський бард Володимир Самойда привітав Миколу Ткача та його дружину двома народними піснями: "Ой у полі вітер віє" та "Ой летіла горлиця через сад". Заступник директора Музею друкарства України Д. Палій говорив про наукову й етнологічну творчість Миколи Ткача та його дружини Надії Данилевської, про співпрацю поета і науковця з Музеєм і, зокрема, зауважив, що у фондах Музею є майже всі основні наукові праці Миколи Ткача.

З виходом нової поетичної книжки свого професора прийшли привітати і студенти Київського Національного університету культури і мистецтв. Майя Габрук та Марина Гунько прочитали з нової книжки поезії. А фольклорний гурт кафедри культурології під керівництвом Оксани Полтавець "Ремченська роса" подарував присутнім в оригінальному виконанні кілька українських народних пісень. І разом з присутніми в залі студенти заспівали своєму викладачеві "Многая літа". Відомий скрипаль, заслужений артист України, його колега по роботі доцент КНУКіМ, онук славетного українського композитора і богослова К.Г.Стеценка Кирило Стеценко у своєму виступі назвав Миколу Ткача сучасним волхвом, вказавши на його глибокі дослідження в царині етнології та міфології, мотиви яких присутні і в презентованій книжці.

Виступили також поетеса з Волині Вікторія Рутковська, заслужений артист України Тарас Силенко, відомий поет і публіцист Василь Василяшко, професійний дипломат Іван Майдан.

Завершилися вістини піснями "Черемшина" та "Рідна мати моя" у виконанні соліста ансамблю "Київські каштани", лауреата всеукраїнських та міжнародних конкурсів, члена товариства "Чернігівське земляцтво" Михайла Полоза.

Заступник директора Музею Р. Сеннікова подякувала Миколі Ткачу за багатолітню співпрацю і піднесла йому квіти.

На вістинах у Миколи Ткача

Після цього слово взяв сам автор книжки. Він коротенько нагадав про те, що нині поза свідомістю

Творчість Миколи Ткача є унікальною. Аде вона вміщує в собі поетичність, інтелектуальність, глобальність і одночасно українськість.

молодшого покоління залишилися не лише народні традиції та цілі сторінки історії України, а й історії кожного окремого села й кожної окремої родини 20–50-х років ХХ століття, зокрема періоду масових

Уперше в Козарах мені випало побувати кілька десятиліть тому. Відтоді живі голоси безпосередніх свідків страхотливого побоїща, влаштованого гітлерівськими нелюдими-расистами в цьому поліському селі 11 березня 1943 року, не змовкали в пам'яті.

Найперше, що вразило тут, – це відсутність старих фотографій на стінах нових осель. І це не данина примхливій моді. Гітлерівські варвари ніби відтяли в уцілілих козарців їхнє минуле, обірвали зв'язок між поколіннями. Фотографії згоріли разом із оселями і майже всуціль – з їх мешканцями. Тож спробую надати слово свідкам тієї трагедії...

Марія Олексіївна Савосько.

– Як було того дня?... Скажу, бодай би він мені тільки приснився. Скажу... Всіх нас у хаті захопили. Ранісінько, ще чуть світочок. Мало хто й топив ще. А проснувшись вже всі. Сім'я доросла – син Гриша одружений, троє дочок-старшокласниць, невістка з немовлям. Те біля печі порається, те по хмиз вийшло, те до худоби. Один чоловік в од'їзді, на війні...

Раптом чую – у дворі щось загупало. Вибігаю з хати, а біля порога Маруся, невістка моя, вже готова лежить. Вони її прикладами вбили... Я, значить, перша вискочила, а дочки... Дуня, Лена й Галя... за мною. Я їх затуляю собою, а тут Гриша в сніні вскакує та: "Пан, за що б'єш?" А вони удвох – один здоровий, а другий низенький – без слова упритич у нього вистрелили. Я й крикнути не встигла, як син упав, а вони по нас застрочили. Мене зразу в плече влучило. Упала я і скільки була в безпам'ятті – не знаю. Отямилась, бачу: лежать мої діти побиті й онучок під столом, по долівці кров ручаєм, а через мене ідуть і йдуть всякі. Чую, по-нашому балакають, поліцаї, значить. Повно найшло. А один і каже: "Ого, та й сім'я велика. Всі дорослі. Тут шукайте". Це вони вже за добром ходили. Машини на вулиці гули. Понишпорили вони й пішли. Тут же й хата загорілася. Вилажу я, бачу – і там, і там горить. Тільки тут до мене дійшло, що вже нема села. А не далі як за метр від мене каратель стоїть і морду одвернув. Це його поставлено, щоб з хати ніхто не вискочив, а тут дим в очі... Сказано – не смерть. Я тим мигом поза домом та на город. А там же голо, ані бадиліни. Оддалік скот стояв. Думаю:

КОЗАРИ: смерть і безсмертя

піду, хоч між коровами сховаюсь. Але ж вони худобу гнатимуть із села і мене дострелять. І тут в голову ніби стрелило: яма з-під картоплі! Забралась я туди, раною до снігу притислась. З плеча в мене кров лле, а болю наче й не чую. Холод такий, а мене те ніби й не обходить. У четвер це нас били, одинадцятим березня, а я до суботи долежала. Спасибі, іржавські люди нагодилися, мене з тієї ями витягли...

Олександра Петрівна Сидько.

– Піднялася я удосвіта, піч затопила. Аж тут Галя вбігає і прямо з порога: "Ой, сестричко, тікай, бо будуть партизанські сім'ї забирати і хати палитимуть!" Десь уже в селі вона чуточку підхопила. Накидаю я піджак, а Катя поперед мене вискакує і до брата мого чоловіка в хату біжить. Я туди ж таки вслід за нею заходжу і прошу: "Катю, біжи до батьків, а я тікати на Іржавець. Як будуть мене шукать, скажете, що пішла поросся куплять". А вона ні з місця, ніби й не чує. Я тоді підступаю та її в голову пучкою: "Ой та біжи ж!" Вона ж обертається й відказує: "Не штовхай мене, сестричко, в голову. Уже нема їх живих".

Вискочила я з хати, а від неї, як оце зараз звідси до пам'ятника загиним, лікарня стояла. За німця там церкву зробили й того дня в ній правилося. Приміщення на горі стояло, ялинками обсажене. Коли я вискочила з хати, то звідти щось трр-трр! Я ж собі думаю, що то дерево якесь заскрипіло, біжу, на верхівки позираю, а й не туди, що люди побиті скрізь покотом лежать. Далі глядь, а то згори по мені з автоматів печуть. Падаю я, кочуся вниз. Перебігаю через чотири городи, підлітаю до коло-

дзя, з якого ми воду брали, й у тісній вуличці простягаюсь. Раптом чую – в чобіт мені наче жару хто вкинув. Я руку туди, витягаю – з пальців кров тече. Виходить, це я ранена. А досі ж ні удару не чула, ні болю.

Думаю: не влєжати мені тут. Підхоплююсь і біжу далі. Берегом, берегом і туди, де оце Максим Гриценко живе. Бачу, Ворони Петра батько стоїть. Ніде нікого, а він стоїть і роздивляється навкруги. Мені ж знову в голову приходять, що це гонення тільки на партизанські сім'ї. А тих хтозна – скільки побитих і не згадую.

Біжу і нога моя не болять. Добігаю до Староріччя, льоду в рот укинула, в кишеню пару скалок прихопила й далі. Жарко вже мені стало. Добігаю до лози, де оце Хвалі, бачу – старий Давидович під пенком сидить. Він на мене дивиться, я на нього. Ні я до нього не озиваюся, ні він.

Пізніше вже я дізналася, що тільки йому з Блажевичем і вдалося з церкви втекти, коли там людей били. А казали ж, що вони в Бога вірять, німці.

У школі дванадцять учителів та душ двісті дітей тоді ж таки вбили. Загалом старалися в приміщення людей загнати, щоб битих менше було на виду.

Біля тих же лоз свекруха моя жила з сестрою. Думаю: забіжу і скажу їм, що в селі діється. Іду через город, а воно трр-трр... Зрозуміла, що це по мені. Бачу – возик хтось лишив, то я пригнулась і завдала його на спину. Який не який, а прихисток. Посиділа, поки тиркотіть не перестало, заходжу в хату. Зирк – лежить свекруха вбита на печі, а син її сестри сидить за столом, тільки голову на руки поклав, і теж неживий. Сестра свекрушина як топила, так і залякла біля печі, голова на цебрі. А під полом сусідка їхня з шістьма дітьми спочинок вічний знайшли. Я в сніні, а там дядько Федір на ступі вже зачах... Вийшла я з хати – ніде нікого. Куди подітись? Біжу на болото, а по мені від комор строчать. Спустилась до Староріччя й по ньому чотири кілометри до Нової Греблі плуганилась. Дійшла до

Якимового плаву, а мене зове хтось: "Сашо, Сашо!" Я так у воду й шубовснула з переляку. Виявилося, що то Корин Митрофан, товаришки моєї чоловік. Жінку й дітей побили, а йому випорснути вдалося. Згодом Нестора Крокоса хлопець підійшов. Я його і не впізнала. "Іван я Крокос, – каже. – Ми на черпалку вискочили й по ній перебігли в очерет. Ще й дівча трирічне у ватній ковдрі винесли..."

Побула я біля них, може, ще з минути й затопила на Нову Греблю. Заходжу в хату до двоюрідної сестри чоловікової, вона саме пряла. Побачила мене й руками сплеснула: "Ой, сестричко, що ж це з тобою?" А я й слова вже сказати не в змозі. До вечора пролежала я без руху, без звуку, а тільки-но стемніло, шкрябає хтось у вікно і гукає: "Кумо Ульяно, відчини". "Це Проня Денисайкового Федора", – впізнаю. І правда. Входить вона в хату. Кожушанка на ній, двома платками зап'ята, і дві спідниці під рукою згорнуті. Й Денисайків Петро услід за нею. "Ой, Проню, а де ж мої діти?" – питаю. Це ж вона їм і мати хрещена, і тітка рідна. "А хто ти така?" – вона в одвіт. "Я Сашка". – "Не знаю я тебе", – одказує. Її розривною кулею поранило і палець на руці одбило. Тільки вранці прийшла кума до тям, а то ніби їй по голові кріпко вдарено: дивиться на тебе й не впізнає... А Петро, що з нею прийшов, він теж досі ще живий. Глухий був. Як ото в селі таке творилося, він ходив скрізь на повен зріст, і ніщо його не зачепило. Прийшов додому – вбита Федорова жінка. Пішов до сусіда – й там убиті. Отак і снував селом, нічого не розуміючи, бо не чує ж нічого, а на кивках пояснити нікому – всі побиті...

Про те, що з дітьми моїми й родиною сталося, брат пізніше розповів. Хати в нас перехідні були. В одній того чорного дня батько з матір'ю були і мій менший брат. То карателі як увійшли, сразу ж батька й матір убили, а брат переребів у другу хату, то вони його на порозі поклали. Старший брат Іван почув стрілянину і став за одяг, що висів на вішалці. Це в другій хаті. Тут же були й мої діти, одна з тридцять сьомого, друга з тридцять дев'ятого. Коли карателі поріг переступили, то меншенька кинулася від них, а старшенька навпроти йде, зубками тіло на ручці собі викусує і просить: "Дядю, не бий нас, не бий..." А він як ударив, то одна ниць упала, а друга догори... А брата за одягом не помітили. Долівка в нашій хаті була земляна, то я коли вже повернулася до села, то зібрала попіл з дітей і поховала, а тіла ж їхні стопилися на пекельному вогні й у землю ввійшли, просочили її... І от як припадає та долівка росю, під відкритим же небом згарище не один рік було, то все чисто видно – і як вони ле-

жали, і пальчики, і ручечки, і голівки. Прямо ніби знята дитина на карточці. А дощ піде – червоніє долівка. Років з три ці картини мов живі були переді мною. А в пам'яті й до скону лишається...

Ольга Порфирівна Гришко.

– Ще у середу ввечері прийшла до мене чоловікова сестра й сказала, що на Браницькій дорозі вбито німця, то за нього будуть 100 чоловік убивать. А вранці наступного дня, коли я вийшла у двір, то побачила, що люди по вулиці біжать, а карателі в чорних шинелях, касках, з автоматами уже болото охопили.

Почали ми тікати туди, де тепер пам'ятник загиблим, а тоді сарай стояв. Увійшли у двір – це ж дітей четверо при мені – а там повен сарай людей. І ніхто ж не знає, що саме тут битимуть, лізуть, як карасі у вершу. А карателям тільки того й треба, ходять та посміюються.

Це тепер я розумію, що й до чого, а тоді, як усі, глпала очима сюди-туди та дітей переводила з місця на місце. Коли це підскакує тітка Галька, матирина сестра, і каже: "Ольо, Павла Курки вже всю сім'ю вистрочили!" Так я за дітей – і дьору звідити. Нехай хоч і б'ють, та в спину, аби не бачити вірної смерті. З села дехто виїздив саме. Не скажу вже, за які

зали, що завтра відвезуть до партизанського яру. Дітей на ніч поклали, а самі так посіли та й куняємо. А годині о шостій ранку поліцаї добивається: "Є серед вас козарці?" – "Є". Заходить і заявляє: "Одягайте дітей і самі одягайтесь. Ви заарештовані". І автомат наготові тримає. Куди ж він поведе, як не на розстріл? Коли другий поліцаї біжить. "Ви вільні", – каже. – Приїхав комендант Гофер з Іржавця і сказав, що наші солдати перепилися шнапу і Козари спалилишибочно".

Помилково? Спалити велике село й знищити понад чотири тисячі людей? Ні, то була планова розправа. Не випадково того ж таки 1943 року фельдмаршал фон Рунштед повчав від імені фюрера слухачів Берлінської військової академії: "Знищення сусідніх народів і їхніх багатств украй необхідне для нашої перемоги. Одна з серйозних помилок 1918 року полягала в тому, що ми не знищували цивільне населення ворожих країн, бо необхідно, щоб німці завжди, щонайменше удвічі, кількісно переважали народи суміжних країн. Тому ми зобов'язані знищити принаймні третю частину їх жителів".

Як згадують очевидці, дві доби над селом стояла густа хмара диму. Були спалені всі колгоспні будівлі, 870 дворів жителів, дві школи, клуб, сільмаг, пошта. З 4700 людей залишилися живими 432. Загальна сума збитків за пізнішими підрахунками становила 134 мільйони 730 тисяч карбованців. Згодом буде уточнено, що село було знищене каральною експедицією СД, до складу якої входили німці, угорці і біля 100 військовослужбовців чернігівського карального батальйону СД. Вмочили руки в кров земляків і свої, "доморощені", запроданці...

Давня й повита легендами історія цього села. Археологи після розкопок свідчили, що люди облюбували цю територію не менше чотирьох тисячоліть тому. Були три археологічні знахідки. А от четвертою на одному й тому ж місці могли б стати Козари після 11 березня 1943 року. Могли б, але не стали. Коли у вересні 1944 року районна комісія по розслідуванню злочинів окупантів та їх посібників склала акт по Козарах, то визнала, що із 3908 замучених жителів села "встановлено прізвища, імена та по батькові, стать і вік 1308 чоловік. Решту 2600 загиблих встановити немає можливості".

І все-таки люди повернулися на колишні згарища й відновили Козари. Знищене в один день, воно знайшло в собі сили і мужність стати на герць із долею і вже тим увійшло у безсмертя.

Олександр СКОРИНА.
Фото А. Сеника.

"заслуги", а давали кой-кому пропуски. Поліцаям, старості, само собою, а то так... Тиміш Бутов, бачу, їде, так я дітей на його сани посадила, а сама вслід їду.

По дорозі стрічаю Пріську Беркову. Вона саме в батька вола взяла, наріпилась виїжджать. "Куди йдеш?" – питає. "До батька" – відповідаю. "Не йди, – каже, – бо батько вже коло столу лежить, а мати з дівчиною (сестра це в мене була) коло печі побиті. Була я і в дядька Олексія (це батька мого брат), там теж усі мертві, і в тітки Христі ніхто не вцілів..."

Стала я йти, а ноги не несуть. Через силу доплеталася до Прирізки, а один каже: "Оглянься, як Козари горять". Аби я хоч не знала, що батьки і сестра вбиті, то, може, й озирнулася б, а так і голови не підняла. Чула тільки, як вогонь там гоготить, наче поїзд важкий їде, та тріск, та лупотіння.

Приїхали ми в Носівку. Поліцейські сім'ї зупинилися на стадіоні, а нам ска-

Якщо говорити про Всеукраїнський фестиваль кобзарського мистецтва "Вересаєве свято". Сокиринці, 2013", присвячений 210-річчю з дня народження О. Вересая, переказуючи події, що відбулися 8 червня цього року, називаючи хронологію заходів, кількість учасників, то це, швидше всього, хай роблять організатори свята. Пересічний глядач, відвідувач цього дійства охарактеризував дуже просто: "концерт хороший".

Справді, людей було дуже багато. Поприїжджали з усіх околиць: сіл, районів, областей України, можна було побачити машини з Білорусі, Росії.

Свято розпочалося з відкриття реконструйованого пам'ятника кобзареві на перехресті в бік села Сокиринці, де виступили в.о. заступника голови Чернігівської облдержадміністрації Юрій Музика, народні депутати Іван Куровський та Олег Ляшко, представники місцевої влади.

До речі, велична бронзова фігура постала тут завдяки фінансовій підтримці справжнього патріота України Юрія Коптева, який теж завітав на свято.

Але це лиш один бік свята – зовнішній, до якого треба додати й ту величезну кількість учасників кількохгодинної концертної програми, що приїхали з сусідніх сіл, районів, Чернігова, Києва.

В цілому такий чи подібний фестиваль міг би бути в будь-якому куточку України. Особливо це стосується Лівобережної України, де найбільше було розвинене кобзарство, – це Чернігівщина, Полтавщина, Київщина, Сумщина, Харківщина, Дніпропетровщина... Скрізь по дорогах України ходили кобзарі (переважно сліпі) й просвіщали народ не лише

мистецтвом, а й минулим України. Їхньою аудиторією були площі базарів, вулиці сіл, обійстя господарів. У цьому плані Остап Вересай

кого, О. Русова, М. Лисенка і – досить важливо – Г. Галагана, який викупив О. Вересая із кріпацтва. Саме на нього випала месійна роль українського кобзарського мистецтва, яку варто не обмежувати фестивалем.

У Сокиринцях має запрацювати навчально-маркетинговий заклад із кобзарства. Це не тільки необхідність незалежної України, це її бренд! В Україні багато чим можна й треба пишатися, але ми цьому повинні ще хотіти вчитися і вчитися... Фестиваль – приклад.

Була на цьому святі й делегація Чернігівського земляцтва, очолювана її головою Віктором Ткаченком. До неї ввійшли виконавчий директор земляцтва Тетяна Літошко, Дмитро Волох, Андрій Пінчук, Олексій Коваленко, Іван Забіяка, Григорій Шкребель, Надія Карпова. Олексій Хонда, Микола Пота, Володимир Проценко та інші. Поїздка була наповнена величезною кількістю приємних вражень, починаючи від переїзду умовного кордону Київської та Чернігівської областей, побаченого, відчутого на самому фестивалі, спілкування в дружньому колі земляків.

Іван ЗАБІЯКА,
Марія САРИЧЕВА.

ЯКБИ ЦЕ

НАЗАВЖДИ

нічим не відрізнявся. Але доля йому подарувала значно більше – велику народну пам'ять і шану ось уже протягом двох століть. І цей феномен поки що залишається нерозгаданим. Та й розгадувати його не треба, ним треба насолоджуватися.

У науковій, навчальній, довідковій літературі зібрано багато інформації про велику кількість кобзарів, у тому числі й про О. Вересая. Але чомусь саме він привернув увагу Т. Шевченка, П. Куліша, М. Костомарова, Л. Жемчужникова, П. Чубинсь-

кого, О. Русова, М. Лисенка і – досить важливо – Г. Галагана, який викупив О. Вересая із кріпацтва. Саме на нього випала месійна роль українського кобзарського мистецтва, яку варто не обмежувати фестивалем.

Іван ЗАБІЯКА,
Марія САРИЧЕВА.

Перш за все, хочу висловити свою щирю вдячність членам земляцтва, які морально і фінансово сприяли тому, що названа книга побачила світ.

Задум книги виник близько десяти років тому, коли я працював над рукописом книги з історії Сосниччини.

Основним матеріалом для названої книги став архів Юрія Виноградського в заснованому ним краєзнавчому музеї в Сосниці. Знайомлячись із ним, по-перше, ще більше переконався, яким унікальним дослідником і унікальною людиною був Юрій Степанович і, по-друге, усвідомив, що архів перебуває у несприятливих для збереження умовах. До того ж, навіть сосницький загаль має неповну інформацію про цю непересічну людину.

Отож, я вирішив спробувати увиразнити образ Юрія Степановича, користуючись тим, що у період навчання в середній школі був особисто знайомий з ним, а також багато чув про нього з вуст людей (в тому числі, коли вже став учителем, багато чув про нього з вуст своїх колег, які його добре знали). Водночас мав намір донести до широкого загалу в популярній формі суть наукових досліджень краєзнавця, а деякі фрагменти, дотримуючись міри, перенести до свого рукопису і, може, в такий спосіб хоч щось врятувати від псування та подати свої коментарі до того.

Звичайно, я не мав фінансових можливостей, щоб видати книгу.

Та ось в приміщенні Сосницької центральної бібліотеки відбулася презентація нової книжки чернігівського прозаїка й поета Ростислава Мусієнка, на якій був присутній і відомий на Чернігівщині і за її межами головлікар Чернігівської обласної дитячої лікарні, заслужений лікар України, О.П. Карета, людина універсальних уподобань, не байдужий і до літератури, і до історії рідного краю, який кілька років тому видав книжку "Від роду до народу", де глибоко

дослідив свій родовід і розповів про свій шлях до професійної діяльності і про саму ту діяльність. Він читав мій рукопис і схвально його сприймав. Отож під час названої презентації він звернувся до присутніх, закликаючи збирати кошти для видання моєї книги "Володар казкових скарбів" і пообіцяв розпочати благодійний рахунок однією тисячею гривень. А потім він очолив процес збирання благодійних внесків, зокрема, й по Чернігову.

І почалося. Досить оперативно в Сосниці, Чернігові, Києві (і частково навіть в інших регіонах) було зібрано достатньо коштів, щоб домовлятися з якимось видавництвом.

А тепер щодо суті книги.

Великий краєзнавець Сіверщини

Оскільки до видання книги про видатного сосничанина ученого-краєзнавця Ю.С. Виноградського причетні і члени Чернігівського земляцтва, мушу подати деяку інформацію про сам процес її видання, а також і про її суть.

Я усвідомлюю, що вона може сприйматися неоднозначно.

Бо ж науковою її назвати не можна. Видавництвом вона визначена як науково-популярна.

А все ж вона створена на стику таких наук, як загальна історія, археологія, фольклористика, мовознавство, зокрема історія мови, етнологія, діалектологія. Хоча я як філолог, краєзнавець, а до того ж і як письменник і громадський діяч, у певній мірі з тими науками пов'язаний. Тим більше, що через них ішов слід за Юрієм Виноградським.

Враховуючи все те, стиль книги виявився не зовсім стандартним. Я прагнув, щоб кожен, хто читатиме книгу, міг достатньо з неї взяти за-

лежно від освіченості і розумового рівня.

Мене, наприклад, тішить те, що одна аспірантка Чернігівського педуніверситету, коли мій рукопис був ще лише в Інтернеті, взяла з нього чимало матеріалу для написання кандидатської дисертації з археології. Зустрічав також випадки використання мого матеріалу в краєзнавчих брошурах. Значить, мої зусилля виявилися не даремними. Я сподіваюсь, що і в інших галузях хтось із дослідників може відштовхнутися від якоїсь тези чи ідеї, щоб глибше і ширше те все опрацювати. Але і, як кажуть, середньостатистичний читач може знайти для себе багато цікавого. Та й суто наукові фрагменти

я прагнув донести до читача в доступній формі. А ще впевнений, що кожний, хто прочитає цю книгу, не залишиться байдужим до образу Юрія Степановича Виноградського, до того ж, (тішу себе не зовсім скромною надією), що після прочитання книги у кожного щось може змінитися на краще і в свідомості, і навіть у вдачі.

І останнє.

Я зробив книгу так, як схотів, як підказували моє сумління і мій світогляд. Від того залежав і підбір матеріалу (наприклад, вклицання отієї страшної таблиці Ніни Панасівни Вірменко про імперський тиск на нас, українців, стаж дружби з якою виходить за рамки чотирьох десятиріч, бо вона – дружина відомого перекладача, літературного критика, публіциста, колишнього політв'язня Ростислава Доценка, на жаль, вже покійного, дружба з яким сягнула і через студентські роки, і через тюрми та табори, і через нелегке післятабірне життя). До речі, він став прототипом героя мого роману "Закон – тайга" Миколи Боярчука.

Сподіваюсь: хоч книгу важко втиснути в певні рамки, але вона (саме така) найбільш може прислужитися людям нині і в майбутньому.

Микола АДАМЕНКО

Йдемо до відзначення 200 річчя з дня народження Тараса Григоровича Шевченка.
Одразу пригадується трагікомічна ситуація напередодні 100-річного ювілею: тоді імперський уряд Росії заборонив святкування ювілею. Різних мастей чорносотенці-україножери полоскали ім'я Поета в потоках брехні, абсурдних інсинуацій, псевдопророцтв типу: Тарас Шевченко – поет ма-локультурного етносу, якому три чисниці до кон-чини і його самого, апологета слабосильного наріч-ця, жде неминуче затемнення й перехід у ніщо...
Історія насміялася над глухо-сліпими віщунами.
До 150 річниці з дня народження українського ге-нія Тараса Шевченка у Вашингтоні на його честь від-кривався пам'ятник. Один із тисяч по всій планеті.

Тарас Шевченко: Марківці – Україна і світ

Ізвершувалося дійство світового масштабу: в той день до столиці США з усіх кінців великої Землі прибуло понад 15 тисяч шанувальників славетного Українця. Представники всіх націй віншували пам'ять Великого Кобзаря з України як свого кровного і рідного Поета-Пророка. У їхніх виступах чувся лейтмотив: є імена тих, хто в певний час панував у свідомості поколінь, але з плином віків вони стають лише пам'яттю історії, – а Тарас Шевченко з роками набуває все відчутнішої значущості як носій і символ безсмертя й вічності, гранично можливої міри таланту і сили людини.

Чи не найкраще загальне переко-нання тоді виразив Президент Аме-рики Дуайт Ейзенхауер, кажучи:

– Громадяни Сполучених Штатів й всієї планети Земля! Сьогодні ми стаємо свідками знаменної події – приходу на наші простори великого Громадянина світу. Подивімося на цей пам'ятник: молодий і непокійно-рвливий, як очисна гроза, він дивить-ся на нас і водночас бачить свою Ук-раїну! Пишаймося приходом божес-твенного генія, тим, що ми бачимо йо-го на нашій землі. Але не зациклюймося на нашій шані до нього. Ро-

зуміймо, що безмірної шани заслуго-вує він своїм приходом-знаменням до нас, бо український поет-пророк знав про нас ще тоді, коли ми ще се-бе добре не знали, і мріяв, коли й до його уявленої Батьківщини прийде Вашингтон із святим і праведним за-коном! І не тільки мріяв про це. Він був громадянином республіки, що мала свою Конституцію (ранішу за нашу), став сам апостолом правди, свободи, демократії і гуманізму. Та-рас Шевченко був чи не найосві-ченішою людиною XIX століття, ака-деміком живопису. Він знав чи не всю світову історію та культуру, оспівав героїчну боротьбу народів Європи, Азії, Америки за незалежність і повний суверенітет. Він відкрив Україні буття і долю народів планети, а світові – свою рідну Україну: її універсальну природу і героїчну, незнищенну На-цію, її божественну Мову, міжнародну роль і місію, чарівний світ національ-ної культури та мистецтва, могутній дух героїчного народу – його віко-помного Козацтва, очисну бурю ре-волюції, поетичні образи жінки, офіруючої в ім'я щастя дітей навіть життям матері, незрадливих лицарів Свободи. Тарас Шевченко особливо

потрібен сьогодні – у час боротьби за визволення народів від соціального, національного, духовного гніту, за відродження народів – їхньої історії, державності, національної гідності, мови і віри в щасливе майбутнє!

Шевченко сьогодні – у кожній осе-лі, в серці кожної волелюбної людини і нації!..

Через 50 років до пам'ятника у Ва-шингтоні знову прибули десятки ти-сяч посланців континентів, хори, ор-кестри, декламатори, художники, полі-тики, й вони говорили: Тарас Шевчен-ко – син великого народу і символ на-ших надій! Він всюдисущий: його дух у кожній господі і в кожному серці... Осягаймо його!

І мені пригадувалася й власна до-рога в життя та до Тараса Шевченка. Село Марківці Бобровицького райо-ну. В центрі – школа, біля неї вели-чезна ялина, під якою сидів Тарас. А перед селом – ліс, над яким велетом поставав дубнелин. І поряд із ним зустрічався з людьми великий, воісти-ну народний поет.

Школа була колись житлом пана Ка-теринича, матір якого, а не пана, ма-лював Тарас – художник-академік. А я пишався тим, що й моя мати –

Павлина мала дівоче прізвище Шевченко. А головне, що "Кобзар" Тараса Шевченка був тоді в кожній родині – як вираз історії, віри, молитви і пісні, героїки й драми народу, якому він заповідав: пізнавайте свою славу! Те, хто ми, що ми, чиї, яких батьків діти; "за що ми билися з ляхами, / за що ми різалися з ордами, / за що скородили писами / московські ребра". І при цьому думаймо: "Нащо нас мати привела: чи для добра, чи то для зла? Нащо живем? Чого жадаєм?" Кожна людина і нація має своє покликання в житті!

Чи в час мирного життя, чи в часи лихоліть – геноциду і війни з фашистами, коли здавалося, що життя неможливе, – всі шукали відповіді на найпекучіші питання в його творах, в його багатостраждальній, трагічній долі.

І приходило розуміння: прожити потрібно мудро, мужньо і чесно. З усвідомленням: гарант нашого життя і щастя – нація–народ.

А формують націю – її природа, мова, історія, культура, пам'ять, своя національна ідея, доля, роль і місія в міжнародному розвитку цивілізації і культури. Міра справжності нації і кожного громадянина – це їх ідеал, спосіб досягнення мети.

Чернігівщина була для Т. Шевченка рідним тереном: тут він малював свої живописні шедеври, тут він komponував друге видання "Кобзаря". Бо "що б, здавалося, слова? / Слова та голос, більш нічого. / А серце б'ється – ожива, / як їх почує! / Знать, од Бога / і голос той, і ті слова. / Ідуть меж люди..."

Од Бога! У вселюдстві кожен народ говорить трансцендентно подарованою Богом мовою, але тільки своєю. Бо є мова – є й народ; вигибне мова – вигибне й народ як суб'єкт історичного процесу.

Ось чому українську мову різні зайді (аж до теперішніх їхніх речників типу Ківалова, Колісниченка, Симоненка) забороняли 175 разів, тим самим забороняючи право українців на свою долю і місію. Отож безмовний народ – це бездушний натовп, тільки населення, отара, покірні раби вольових націй.

Т. Шевченко не мислив себе поза Вітчизною. Жагуче молив: "Свою Україну любіть!" Любіть у щасті і в горі, в рабстві і в печалі, в час перемог і поразок. Бо вона – Мати!

І тому Тарас Шевченко молитовно писав: "Мені однаково, чи буду / я жить в Україні, чи ні". І чи пам'ятатимуть мене чи забудуть, коли буду "в снігу на чужині. / Та не однаково мені, / як Україну злії люди / присплять лукаві і в огні / її окрадену збудять... / Ох, не однаково мені!" Отож усі українці мають покладатися не на царів і вельмож, не на чужинців (бо коли чужинець визволить, писала Леся Українка, то в неволю візьме), покладатися необхідно лише на власні сили!

На жаль, маємо давні перекоси у діях багатьох нинішніх державців.

Дбають лише про своє панування, про "Русский мир" як всесвітню імперію рабів. Отож і на "німців", і "на москалів не вважайте, нехай вони

собі пишуть по-своєму, а ми по-своєму. У їх народ і слово, і у нас народ і слово..." Світ, вселюдство – єдині й цілісні безмежно різноманітністю, а уніфікація є шляхом до самознищення.

Тому "Свою Україну любіть!" А любити – це реально дбати про її самобутність, суверенність, національну й державну, мовно-культурну перспективу. Стояча вода загниває, асиміляція вироджує, а тим самим загрожує і всій всесвітній культурі... Ми ж маємо бути гордими й інтелігентними. Нацією героїв – борців за свободу, справедливість, рівність і життєтворчість...

Це був голос Мислителя і Пророка, творця нової України й Європи, міжнародної спільноти, розквіту села і міста, всіх пригноблених народів. І Світ почув і чує той голос.

Закономірно, що Іван Франко провіщав: житиме Тарас Шевченко, доки живуть люди, доки сонце в небі сяє, – адже "Шевченко став мовби високим короном серед розпорошеного на тисячі миль нашого народу. І з того часу всі в нас поділились на живих і на мертвих, та й довго ще ділитимуться". "Слово його животворяще сталося ядром нової сили" (П. Куліш).

Тому він, як харизматичне світове українство, і є незнищеним та вічним.

Петро КОНОНЕНКО,
академік,
лауреат міжнародної премії
ім. Й. Г. Гердера

Нещодавно в концертному залі Національного академічного оркестру народних інструментів України відбувся перший показ нових творів у рамках XXIII Міжнародного фестивалю "Музичні прем'єри сезону". І хоча реклами не було практично ніякої, порожніх місць під затишним склепінням виявилось, бо справжні шанувальники серйозної музики в Києві не перевелися. Та й композитори запропонували ушлявлено-му оркестрові речі небуденні. Олександр Яковчук створив звуковий образ св'ятого Дніпра. Харків'янин Юрій Алжнев виписав панораму українських народних мелодій, а Яків Лапінський із Німеччини змусив сміятися й плакати бандурну групу оркестру. Зуміли гідно подати свої нові твори й інші композитори.

І озвався Гоголь

Та перлиною першого показу став концерт для оркестру в 4-х частинах нашого земляка Олександра Костіна. Йому, як мовиться, і за чином має належати лідерство – народний артист України, лауреат Національної премії України ім. Т.Г.Шевченка, професор Київської музичної академії ім. П.Чайковського. Цього разу він нарешті опри-

люднив свою "Гоголіаду". Якщо перша частина "Ніжин", прозора й ніжна за звучанням, відтворює образ молодого генія слова, то три інші навіяні духом Миколи Васильовича Буйство звуків у ярмаркових "Сорочинцях", народна казковість у "Диканьці", український мелодизм у "Миргороді" – все наповнене імпресіоністичним духом, змушує повернутися в давні Гоголівські часи.

Варто зазначити, що в ролі ведучого виступив сам керівник оркестру народний артист України, Шевченківський лауреат Віктор Гуцал, а диригував наш земляк Іван Корінь, які запам'яталися чернігівцям після чудового концерту на наших минулих загальних зборах.

Леонід ГОРЛАЧ.
Фото Марини ВАРЗАЦЬКОЇ.

Вірність

Творча особистість Віктора Ковтуна є помітною у художньому житті. Він поєднує в собі талант художника, викладача, організатора, і можна визнати, що в кожній царині своєї діяльності він досяг значних успіхів, його творча доля склалась напроцуд щасливо і вдало. Попри безумовну прихильність до нього його власної долі, благовоління його зірок, долучається ще і надзвичайна працездатність, відданість мистецтву, своїй справі, власне те, що є запорукою успіху людини, яка зробила саму себе.

традиціям

Віктор – художник у першому поколінні. Генетичне прагнення навчитись малюванню сільських дітей і нині є гідним подиву – адже художнє середовище сільської глибинки в плані викладання малювання та відповідного оточення не змінилось, здається, від часів Тараса Шевченка. Тому характер підлітка, який ризикнув без спеціальної художньої підготовки з'явитися у буквально нашпигованому майстрами мистецтв Харкові, де діти художників, за відомим висловом, народжуються із олівцем у руках, викликає повагу. Зараз можна тільки уявити, скільки доводилось працювати, надолужуючи те, що інші пройшли раніше спокійно і органічно.

Віктору Ковтуну пощастило з викладачами – це і відомий український живописець і графік Віктор Іванович Лапін, і згодом, у художньо-промисловому інституті, де він продовжив навчання, заслужені діячі мистецтв України, професори Євген Павлович Єгоров та Леонід Іванович Чернов, народні художники України, професори Адольф Маркович Константинопольський та Олександр Анатолійович Хмельницький. Більшість із них пройшли війну, зарано пішли з життя, але вишкіл харківської живописної школи, започаткованої ще учнями Рєпіна, пам'ять про них дали змогу здійснити давно омріяне – у стінах харківської художньої школи відкрити персональну майстерню сюжетно-тематичної картини, керівником якої він став.

Віктору пощастило з'явитися на світ в місцях, про які можна сказати, що саме тут мав народитися художник: Черні-

гівщина, Десна, мальовничі придніянські кручі, старовинне село Мезин, яке згадується у всіх мистецтвознавчих джерелах як місце унікальних знахідок стародавньої культури.

Саме цей природний феномен оточуючого довкілля, його краса, разом із враженнями від рукотворної краси вишиваних узорів рушників мами і бабусі, яскравої декоративності ліжників і килимків стали його першопочатковою художньою освітою, своєрідною дитячою художньою школою. І навіть те, що називають сьогодні "кіч", було теж невід'ємною, органічною частиною сільського побуту, яка співіснувала з глибинним семантичним змістом старовинних узорів.

Сюжетно-тематична пейзажна лінія, пов'язана з рідними місцями, і понині є найчисельнішою у творчому доробку художника. Майстер є дуже уважним і пильним у деталях – характері місцевості і забарвленні рослинності, особливостях ландшафту і атмосферних явищ. Це і густо-зелений, насичений вологою, специфічний "поліський" колорит, в якому живе генетична одухотвореність всякого

зела, і прозоре, "акварельно" розлите тремтливе повітря бірюзово-нефритових тонів півдня, імлісті простори придніпровських схилів.

Харкову – своїй духовній батьківщині, присвятив цілу низку архітектурних пейзажів. Неповторне обличчя міста – у багатьох будівлях і храмах, вулицях, сповнених відчуття ритму живого життя, людського мурашника, орнаментального, модерністичного плетива гілля дерев, крізь узор яких проступають контури величних споруд.

Своєрідною візитною карткою митця є твори, присвячені духовним святиням України. Це древні храми Чернігова – П'ятницька і Іллінська церкви, Спаський собор, знаменитий Мгарський монастир, Києво-Печерська Лавра, Благовіщенський, Свято-Покровський, Успенський собори Харкова.

Як живописець, вивученик харківської художньої школи, Віктор Ковтун успадкував кращі живописні традиції, а поряд із цим – декоративні тенденції, притаманні майстрам народного розпису, орнаментально-умовне перетворення оточуючого світу, їх колірне світобачення, в якому визначальним для художника є улюблений жовтогарячий, червоний, синій кольори.

Віктора можна назвати справжнім поетом саме жовтогарячого кольору – жоден не звучить у нього з такою напругою і силою – соняшники, у емоційній передачі яких є експресія і драматизм, марево бабиного літа, фон для квітів, самі квіти.

Саме натюрморти майстра є утвердженням думки про рідний край як втілення земного раю.

Філігранною майстерністю позначено і протилежні пошуки – написання робіт у зближених за звучанням тонах – "Горобина на червоному тлі", "Фіолетові троянди" (1993), "Дзвіночки" (1993), "Горобина на червоному тлі" (2001), "Березовий ситець" (2001).

Живописна маестрія пейзажів в поєднанні з жанром також утверджує думку: Україна – квітуча земля, обласкана Богом і обжита працелюбними людьми, до яких майстер, і сам великий трудівник в мистецтві, ставиться з великою повагою, як і до їх праці і побуту, своєрідного космосу, в якому проходить життя сільської людини.

У різноманітній за сюжетами і напрямками сільській темі сучасного мистецтва Віктору вдалося знайти свою ноту. Його персонажі – епічно спокійні і сповнені гідності, привітні і доброзичливі. В основному художник зображує їх працю на землі, ті її моменти, які у понятті народної свідомості закоренилися як свято – сінокіс, урожай, що сприймаються як знакові символи народного життя. Картина "Полудень" (1998) близька за звучанням до полотен визначених майстрів пейзажного жанру. Асоціативно, попри природну стилістичну і часову відстань, вона викликає ремінісценції "Козачої левади" С. Васильківського – той же вертикальний велично-репрезентативний формат, внутрішня рама, яка надає монументального звучання зображуваному.

Серед епічно-фризових полотен можна виокремити картину "Сіно везуть" – із пульсуючим мерехтливим колоритом пригаслених фарб зимового дня, вигладливою композиційною побудовою валки селянських возів із сіном, студеної річки із замерзлим крижанім купелі деревими.

Багатотемна культура українства, школа народного мистецтва помітні і у ставленні митця до народної культури. Його картини насичені спогадами і

емоційними враженнями від пісень, казок, маминих і бабусиних вишивок – звідси та теплота, щирість у зображенні близьких і рідних людей, той типаж, який і глядачів проймає відчуттям чогось близького і рідного, впізнаваного і знайомого. Не випадково саме "Мамі Шурі" на виставках було присвячено багато теплих відгуків. Для художника це не тільки найдорожча людина, а й творча особистість, яка постає перед нами через предметне оточення – виплетену її руками скатертину, скомпонований нею букет-натюрморт.

Поряд із сільською оселею, здається, найулюбленіший образ-символ – сільська криниця. Добре відома її сутність у народознавчо-етнографічних джерелах, мистецтвознавстві; вона фігурує навіть у святому письмі "Протоєвангеліє Якова" – у сцені Благовіщення, добре знайомий її образ-символ у народній картині.

У митця вона – зимова, студена, вечорова, у сніговій заметілі, коли вечір колір свій міняє "з багряного на синьо-фіалковий". Саме цей поетичний рядок великого земляка – Павла Тичини спадає на думку, він же став і назвою однойменного твору.

Над циклом робіт "Дві столиці – одна доля" художник працював кілька років. Творчі здобутки у роботі над цією темою стали основою виставки, що 2007 року з успіхом була представлена пертербурзькому глядачеві у виставкових залах "Манежу".

Прекрасний живописець, віднедавна – керівник персональної майстерні сюжетно-тематичної картини в Академії дизайну та мистецтв, тому саме у виданні широко представлено ще й низку постановочних творів. Поряд з цим – професор кафедри рисунку, про що свідчить не менш цікава сторінка творчості – малюнки, виконані кольоровими олівцями, позначені ліричністю настрою, інтимністю та камерністю трактовки пейзажного мотиву. Багато у нього робіт, про які можна сказати – живописна графіка чи графічний живопис, як, наприклад, зображення двох його улюблених будинків – "Наш художник" та "Вулиця Дарвіна. Будинок художника".

Підсумовуючи творчий доробок Віктора Ковтуна, можна сказати, що він залишається у мистецтві таким же трудівником, як і на початку свого творчого шляху, якому притаманні і вірність традиціям вітчизняного мистецтва, і пошуки свого самобутнього напрямку, формування образно-живописної системи, пов'язаної з народним світобаченням, його етичними і естетичними ідеалами, про що засвідчили і точний вибір художником композиційно-колеристичного ладу кожної картини, висока живописна культура творів, видима легкість виконання, стихійна первозданність і потужність кольору, продуманий композиційно-колеристичний лад, і "самовизначення" задумом картини його образно-живописного строю.

Ольга ДЕНИСЕНКО

Вже стало доброю традицією щорічно 15 травня проводити зустрічі бойових побратимів до дня початку виведення Радянських військ з Республіки Афганістан.

СИЛА В ЄДНОСТІ

Така зустріч відбулась на території Коропського району. Вона була приурочена 25-й річниці гіркої історичної дати. На неї були запрошені представники сусідніх районів області. Серед них делегація сосничан на чолі з керівником районної організації УСВА Станіславом Шматьком, бахмачан на чолі з заступником голови Сергієм Пехотою, керівник ветеранського об'єднання Товариства "Чернігівське земляцтво" в м. Києві Сергій Кудін та актив Коропського районного відділення УСВА на чолі з його головою Іваном Сиченком і заступником Володимиром Пилипенком. Зустріч розпочалась з покладання квітів до могили передчасно померлого бойового побратима Віктора Титова, який після служби активно співпрацював в "афганських" організаціях Коропського і Бахмацького районів. Після цього спілкування було перенесене на берег річки Десна. Керівники делегацій розповіли про свої організації. На Коропщині в даний час проживає 71 учасник бойових дій в Афганістані. В районному центрі смт. Короп встановлений пам'ятний знак загиблим в Афганістані, один із перших на теренах області. На всіх приміщеннях шкіл, в яких навчались загиблі "афганці", встановлені меморіальні дошки. В Бахмацькому районі проживає 128 "афганців", в м. Бахмач встановлений пам'ятний знак загиблим. Сім'ї загиблих бахмачан не залишаються без уваги бойових побратимів. На Сосниччині на сьогодні проживає 65 "афганців". На жаль, питання встановлення пам'ятника загиблим в процесі розгляду. Не залишаються без уваги і сім'ї загиблих та інваліди.

Незважаючи на існуючі проблеми, які озвучували присутні, ветерани налаштовані оптимістично і розуміють, що на сьогоднішня сила в єдності. Цей день співпав з днем народження бойового побратима Миколи Папки, якому було вручено подяку та подарунок. Потім з інформацією щодо діяльності Чернігівського земляцтва в м. Києві виступив керівник ветеранського відділення земляцтва Сергій Кудін. Він відповів на численні запитання, які цікавили присутніх, та вручив активістам подарунки, книги чернігівчанина ветерана-"афганця" Юрія Русанова та періодику Чернігівського земляцтва. Була досягнута домовленість про співпрацю на майбутнє, розглянуті можливі моменти спільних заходів.

Іван СИЧЕНКО,
голова Коропського районного відділення УСВА

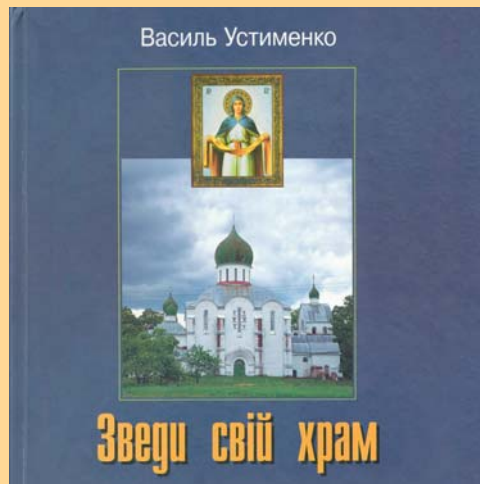
Потрібна книга

Василь Устименко належить до тих людей, внесок яких у розбудову української держави є беззаперечним.

Для розпорядилася так, що в Історії України особистий вклад Василя Євдокимовича позначений, перш за все, особистою участю у створенні Урядового військово-кур'єрського зв'язку та Служби дипломатичних кур'єрів України, які він очолював у перші роки Незалежності. В подальшому працював над розвитком служби надзвичайних ситуацій, заснуванням Національного бюро розслідувань.

Вийшовши на заслужений відпочинок у званні генерал-майора внутрішньої служби і державного службовця 2-го рангу, В.Є. Устименко не сидить склавши руки. Автор, співавтор, упорядник понад 20-ти книг. Активно займається громадською діяльністю в Національній спілці краєзнавців України, Національній спілці журналістів України, Громадській раді Служби надзвичайних ситуацій тощо. Своє натхнення передає нам, членам Товариства "Чернігівське земляцтво" у м. Києві, як керівник Корюківського відділення і заступник голови Ради Товариства. Ще у 2000-му році став лауреатом літературної премії ім. М.М. Коцюбинського.

Але нас, земляків, він перш за все вразив змістовною роботою над книгами.

І ось я тримаю новий, солідний за обсягом і насичений за змістом том під назвою "Обов'язок. Звитяга. Честь". В Україні це перше історико-документальне наукове дослідження з маловідомої широкому загалу громадян тематики від часів Олександра Македонського і зародження християнства до сьогодення, яке відкриває завісу таємничості зазначеної служби, увінчує діяльність багатьох поколінь важливої для функціонування кожної держави структури. Особлива цінність видання полягає в тому, що в ньому узагальнено, систематизовано і представлено для читачів різних вікових і професійних категорій діяльність тих, хто виконує малопомітні для всіх нас, але важливі для держави завдання.

Книга потрібна як при вивченні історії фельд'єгерського і дипломатичного зв'язку від часів Київської Русі, Галицько-Волинської держави, Гетьманату Богдана Хмельницького, Івана Мазепи, Пилипа Орлика до часів розбудови сучасної України, так і осмисленні всієї історії нашої держави.

Оскільки тираж книги замалий (всього 1000 примірників) бажано і, до речі, на часі, розмістити її в електронному варіанті на одній із сторінок Інтернету.

Володимир ЛУЗАН,
керівник Куликівського відділення

ДЕНЬ МУЗЕІВ

Музей "Гетьманська столиця" розпочав низку святкувань, приурочених як професійному святу, так і 20-й річниці заповідника. Цей день дирекцією закладу було оголошено Днем відкритих дверей.

у Батурині

На початку дня на Цитаделі Батуринської фортеці відбулося урочисте відкриття нової експозиції "Жорна Батуринських млинів". Експозицію представила її куратор, науковий співробітник відділу Цитадель Марина Хармак. Її виступ був доповнений віршем Тетяни Чорновіл "Мливи" у виконанні наукового співробітника відділу Наталії Цапко.

Велика вдячність батуринцям, з допомогою яких часточка колишнього потужного млинарського комплексу Батурина стала частиною експозиції, що дасть змогу відвідувачам дізнатись про історію промислового розвитку Батурина. Ці експонати були передані місцевими жителями Світланною Хармак та Володимиром Громуким.

Далі присутні перейшли до виставки книг "Наукова діяльність "Гетьманської столиці", яка розгорнута у фойє Музею археології Батурина. Куратор виставки Юлія Блажко розповіла про видавничі проекти закладу за 20 років його існування, про кожну з книг, як підсумок та квінтесенцію наукової діяльності закладу.

О 14 годині цього ж дня в будинку Генерального судді В.Кочубея відбулася презентація оновленої експозиції, яка була створена завдяки співпраці з відомим архітектором Олександром Антонцем.

Урочисте відкриття розпочалося з привітального слова генерального директора НІКЗ "Гетьманська столиця" Наталії Ребрової. Завідуюча відділом "Будинку – музею Генерального судді В.Кочубея" Наталія Дроб'язко презентувала оновлену експозицію та брошуру. В своєму виступі дизайнер експозиції Олександр Антоненко наголосив, що співпрацює з заповідником з 2007 року і кожна нова робота – це результат професіоналізму та патріотизму всіх, хто бере в ній участь.

Окрасою експозиції музею стали експонати, які були подаровані благодійниками. Директор ТОВ "Куполи" Сергій Соколов (м. Київ) подарував репринтне видання літопису Самійла Величка, оригінальну чорнильницю XVIII ст., копію хреста благословенного XVIII ст., копію чаші для причастя XVIII ст. та копію Євангелія XVIII ст. Генеральний директор Львівської Національної галереї мистецтв Борис Возницький ще в 2008 році подарував оригінальний портрет генерального судді В. Кочубея, який датується XIX ст. Голова спостережної ради акціонерного товариства "Єврогаз" Олексій Івченко подарував ікону "Святий Миколай" XVIII ст.

О 17 годині святкування продовжилось у Батуринському будинку культури на загальних урочистих зборах колективу заповідника. Одним з найприємніших моментів зборів було нагородження Грамотами Міністерства культури України, Президії обласної профспілки працівників державних установ та НІКЗ "Гетьманська столиця".

Головним сюрпризом урочистих зборів став концерт-подарунок народного фольклорно-обрядового ансамблю "Козацька душа" Батуринського будинку культури.

Наш кор.

А ми тую козацьку славу збережемо

Напередодні травневих свят у Чернігівській міській бібліотеці ім. Коцюбинського відбулась презентація наукового видання "Ройська сотня" (сучасна територія села Роїще Чернігівського району та інших навколишніх сіл).

Автори Сергій Горобець, кандидат історичних наук, співробітник Українського інституту національної пам'яті, дослідник і краєзнавець Чернігівського району, та Ігор Ситий, кандидат історичних наук, завідувач фондами Чернігівського історичного музею ім. Тарновського, відомий вчений – геральдист.

Дослідники коротко представили свою роботу і з перших же слів присутні науковці, письменники, літератори, бібліотекарі збагнули унікальність книжки, хоч і невеликої за розміром її кількістю сторінок. Але, як та крапля води вміщує в собі океан, так і тут розповідь про одну козацьку сотню ніби сягає трьохсотлітню історію козацької України. Вагомість історичного нариса доповнює зовнішнє оформлення – обкладинка схожа на старовинний універсал з козацьким скорописом і пишним бароковим орнаментом та ще й зображенням єдиної на той час – ройської сотенної печатки.

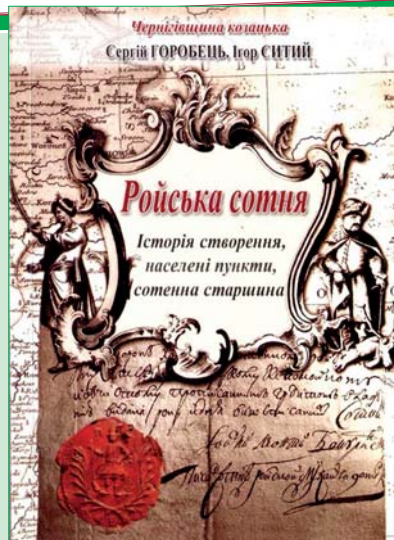
Вражає енциклопедичність видання, численні посилання на джерела, переважно архівні, строга хронологія історичних подій на даній території, відомі ще з часів Київської Русі і до скасування Гетьманщини у кінці XVIII ст. Все це надає викладу матеріалу літописної логіки. Проте академічний перелік сприймається легко і з цікавістю, бо насичений хоч і стислими та яскравими описами військових змагань чернігівців у московсько-литовських війнах, польських інтервенціях, національно-визвольній війні під проводом Б. Хмельницького.

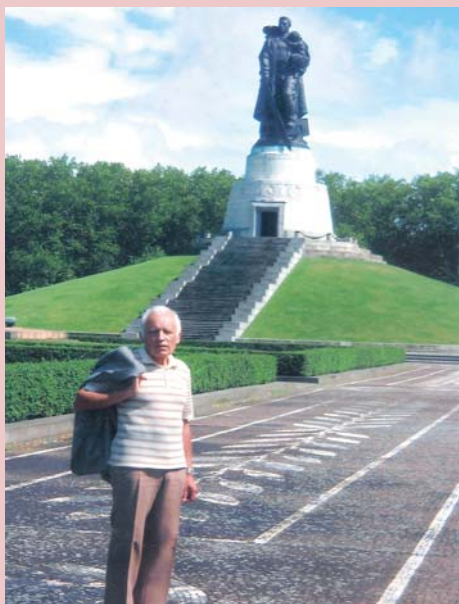
Розповідь про населені пункти Ройської сотні абсолютно гармонійно прямо – такі рясніє іменами та прізвищами сотників і сотенної старшини. Крім того, досить детально і упорядковано називаються власники населених пунктів, найчисельніші родини і двори, козацькі й посполиті. А це вже нове бачення у вітчизняній науці – пізнання історії через людські долі, родоводи, сімейні хроніки, життєписи, артефакти.

Під час обговорення книги з високою оцінкою її виступили: Андрій Курданов, голова Чернігівської районної Спілки краєзнавців, Олексій Ершов, почесний гість презентації, член Чернігівського земляцтва у м. Києві, Сергій Дзюба, письменник – публіцист, бібліографи міста. А історик Олександр Ляшев наголосив ще на одному позитиві: доступній і зрозумілій мові для широкого кола читачів, і не лише науковців. Тож незабаром книга надійде до публічних бібліотек, навчальних закладів області, як чудовий подарунок школярам, студентам, вчителям, всім, хто любить і вивчає рідну історію.

Варто зазначити, що видання книги "Ройська сотня" накладом 500 примірників здійснено Управлінням у справах преси та інформації Чернігівської обласної державної адміністрації. І це свідчить про підтримку владою науково-освітніх, культурологічних проектів Чернігово-Сіверського краю.

Надія ГАЛКОВСЬКА,
поетеса, краєзнавець

Не так давно мені знову випало побувати в Німеччині. Бродив я по шумливому Берліну і прагнув розшукати сліди минулої війни, котра й по моїй долі прогуркотіла грозами. Мушу сказати, що від неї залишилися тільки монументальні пам'ятники нашим героїчним воїнам, які знайшли останнє пристанище на чужій землі. І нині, коли всі ми наближаємося до 70-ї річниці визволення Чернігівщини від загарбників, варто нагадати, що й та осінь наближала розгром фашистів, що й наші земляки не пасли задніх у великому визвольному поході, сліди від якого, на щастя, німці теж зберігають.

ДНІВ ТИХ СЛАВА

Багато кладовищ наших воїнів рясно всіяли німецьку землю. Одне з них знаходиться на території великого парку Тиргартен у центрі Берліна. Саме там розташований меморіал, одним із авторів якого є й наш земляк, вихідець із Семенівки скульптор-монументаліст Лев Кербель. Він лауреат Ленінської та Державної премій, Герой соціалістичної праці, автор багатьох величних монументів, встановлених як на території колишнього СРСР, так і за рубежом. Та мало хто знає, що під час війни наш земляк служив військовим художником на Північному флоті, брав участь у бойових походах на міноносцях "Разумный", "Гремящий".

Головною частиною меморіалу є колонада, яка знаходиться на найвищому місці. Тексти на шести пілонах розповідають про різні роди військ Червоної армії, там же перераховуються прізвища загиблих офіцерів і солдат. На найбільшому пілоні встановлена восьмиметрова бронзова скульптура червоноармійця, який на знак закінчення війни тримає гвинтівку на плечі. Ліва рука простирається над загиблими бойовими побратимами, похованими біля підніжжя пам'ятника. За колонадою встановлені два фонтани, які символізують сльози людей, що оплакують загиблих. Позаду сплять вічним сном понад дві тисячі наших співвітчизників. Меморіал будувався в рекордно стислі строки й був відкритий 11 листопада 1945 року.

До речі, меморіал будувався в колишній англійській зоні окупації і до 1961 року охоронявся радянськими військовиками. Після зведення Берлінської стіни в ніч з 13 на 14 серпня 1961 року доступ нашим охоронцям на територію меморіалу був заборонений, і щоб не було ніяких провокацій та осквернення, англійці обгородили меморіал колючим дротом. Та колючка провисіла аж до 1989 року, коли була повалена стіна. Зараз меморіал охороняє німецька поліція.

Ще один меморіал знаходиться в Трептов-парку, де під керівництвом видатного

скульптора Євгена Вучетича та архітектора Якова Білопольського в 1946–1949 роках з'явився шедевр світового зодчества. Головним монументом в ансамблі є встановлений на насипному кургані бронзовий пам'ятник воїну-визволителю. На 30-метровій висоті стоїть радянський солдат у плащ-наметі і в кирзових чоботях, стискаючи правицею меч, що розрубує фашистську свастику, лівою обережно притискаючи до грудей порятовану дівчинку.

Прообразом пам'ятника послужив сержант 220-го стрілецького полку Микола Масалов, який у Берліні 29 квітня 1945 року під вогнем супротивника, ризикуючи власним життям, виніс із небезпечної зони і врятував німецьку дівчинку. Солдат-легенда Масалов повернувся додому живим і помер у лютому 2003 року в Кемеровській області. Моделлю ж дівчинки була трирічна Світлана Котикова (1945–1993 рр), донька коменданта Радянського сектора Берліна генерал-майора А.Г.Котикова. Сама Світлана згодом стала актрисою, найбільше відома її роль учительки Мар'яни Борисівни в фільмі "Ой, вже ця Настя". Вибір Трептов-парку для спорудження меморіального комплексу був не випадковий. Тут в братських могилах поховано 7200 наших воїнів. Пізніше їх імена були записані в пергаментну книгу.

Комплекс був створений після напруженого конкурсу, на який було подано 33 проекти. Саме будівництво здійснювалося під керівництвом "27 управління оборонних споруд" Радянської армії. Трудилося 1200 німецьких робітників, а також німецькі фірми: ливарна майстерня "Ноак", садові товариства Шпета, майстерні з мозаїки та вітражів "Пауль і Вагнер". Скульптура солдата висотою 12 метрів і вагою 40 тонн була виготовлена з високоякісної бронзи на заводі в Ленінграді в 1949 році і в зібраному вигляді привезена в Берлін на кораблі. 8 травня 1949 року меморіал був урочисто відкритий комендантом Котиковим.

Мало хто знає, що всередині постаменту знаходиться круглий пам'ятний

зал, стіни якого прикрашені мозаїчним панно роботи художника А.В. Горпенка. В центрі залу розташований кубічний постамент з чорного полірованого граніту, на якому стоїть золота скринька з пергаментною книгою в червоній сап'яновій палітурці. В неї вписані прізвища героїв, які полягли в битві за Берлін. Купол залу прикрашає люстра діаметром 2,5 метра з рубінів і кришталю, яка відтворює орден "Перемога".

До 1990 року меморіальний комплекс охороняла радянська почесна варта із 16 солдатів. 9 листопада 1990 року керівники ФРН і СРСР Гельмут Коль та Михайло Горбачов підписали Договір про добросусідство, партнерство і спільну роботу, в рамках якого Німеччина взяла на себе зобов'язання по догляду за пам'ятниками і похованнями радянських воїнів на її території. Після того нашу охорону зняли і меморіальний комплекс в Трептов-парку передали властям Берліна. Нині територію постійно патрулює поліція. Територія постійно доглядається. Щоправда, бувають випадки, коли неонацисти роблять образливі написи на пам'ятнику, але їх швидко прибирають.

До речі, німецький уряд узяв витрати на реставрацію наших пам'ятників на свій рахунок, і це дає позитивні наслідки. Так, у 2004 році була проведена реставрація монумента в Трептов-парку. Скульптуру воїна розібрали на частини і відправили на острів Рюген, де й провели реставрацію. Здійснили ремонтні роботи і на фундаменті. І вчасно, бо за 54 роки становище комплексу стало загрозливим і величезний пам'ятник солдату міг би не встояти. Тоді на ремонтні роботи уряд ФРН виділив півтора мільйони євро.

Люди – а серед них і чимало німців – і нині навідуються до монументів, оберігаючи пам'ять про криваву війну. Нам теж треба вчитися в німців толерантності й бодай могили невідомих воїнів, густо розсіпані по Сіверській рідній землі, не оминати увагою.

Микола БУКАТИЙ

Цьогорічні травневі вакації дали змогу не лише подумати про хліб насущний. Цього разу вихідні піднесли ще й приємний сюрприз, від якого не здивуватися просто неможливо.

Ще не перевелися Тарновські на Чернігівщині

Ще на презентації книжки про Василя Горленка в Прилуках у березні познайомився я із краєзнавцем, колекціонером Миколою Терещенком із м. Ічня. Він запросив мене на гостини, щоб показати свої "скромні" зібрання. І от Ічня. Дві садиби в одній. Спеціально наголошую на цьому, тому що порожніх приміщень немає.

У Миколи Феодосійовича кожне приміщення в достатній мірі заповнене книжками, журналами. Багато з них серіями десятками й сотнями томів, як, скажімо, "Життя славетних людей", зібрань творів. Із господарем прикинули, скільки може бути одиниць видань. Якщо відштовхуватися від 10 тисяч, то це буде досить скромно. Серед них є, безперечно, досить цінні речі... Але не тільки про них цього разу.

Збирає Микола Феодосійович, здається, все, що вдається знайти у людей похилого віку, у нащадків і т. д. В єдиному примірнику ці речі, можливо б, і не мали ніякого значення, а коли їх кілька одиниць чи десятків – уже колекція. І таких колекцій багато.

Скажімо, великої уваги варті речі часів Київської Русі: наконечники рал та стріл, серпи, форми кресал, сокири, щось із побутових речей і т. д. Ду-

маю, не кожен краєзнавчий музей має експозицію з такої кількості предметів.

Передихнувши, звертаєш увагу на гору (в прямому розумінні) рушників. Тут і крелевецькі, і домашні ручної вишивки. Думаю, що деяким більше, ніж

динники, праски, самовари, столярний інструмент, історичні документи і всяку всячину (в хорошому розумінні цього слова) із минулого Микола Феодосійович хоче зберегти для майбутнього. Особливо переймається періодом Великої Вітчизняної війни та всім, що

стосується Ічні й Ічнянщини. Від часів Київської Русі до нинішнього часу хай і не в щільному наповненні про кожну епоху, але період у тисячу років міг би бути висвітлений на стендах.

В цілому вся колекція стала б предметною розмовою для створення приватного краєзнавчого музею, оскільки все розташувати в обмежених державних помешканнях не вдається. І тут є дуже багато питань, які далеко не всі зможе вирішити один колекціонер. Він одержимий процесом. Майбутнє його ще

мало хвилює. Хоча пора. Для початку варто скласти каталог речей.

Насамкінець хочеться побажати Миколі Феодосійовичу, щоб не згасало бажання пошуку з роками, щоб не зраджувало відчуття, де й що шукати. Перефразовуючи біблійний вислів, можна сказати: "Шукайте і – знайдете!"

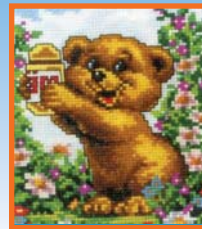

100 років. Тут же не можеш не звернути увагу на скриню. Кована, з замком та ще й з ключем до неї! І все працює. Їй не менше 200 років. Велика кількість предметів, що мають відношення до зважування, – терези, ваги, безміни. Останні мають багато форм і моделей.

Календарі, листівки, портрети, сувенірна кераміка, посуд, музичні інструменти, одяг, табакерки, давні дзеркала, трюмо, столи, значки, го-

Медові рядки

**Внуку Іванку Денисевичу,
ровеснику Чернігівського
земляцтва, талановитому
художнику й поету**

Є пензель, шабля, буде й булава,
Є за плечима аж сімнадцять років.
Гаряче серце, світла голова
І до мети вже кільканадцять кроків.

Ти народивсь у свято всіх святих,
Тому душа твоя така пречиста.
Я вірю – на скрижалях золотих
Твоє ім'я засяє променисто.

Бог дав тобі і вроду, і талант –
Творити слово, добре малювати.
Ім'я козацьке батько дав – Іван,
Щасливу долю дарувала мати.

Тож і твори, мій внуче, на добро,
Живи по честі, мудро і красиво.
Та знай – батьки і сам дідусь Петро
У тебе вірять завше незрадливо.

З земляцтвом ти зростаєш рік у рік,
А то ж моя й твоя свята родина.
Будь вірний їй і пам'ятай повік:
У тебе є священна Україна.

**Другу й земляку
Олександру Карасю –
на 50-річчя**

Сьогодні в хаті Карася
Зібралася родина вся.
У Саші нині кругла дата,
А це й для нас велике свято.
Він у земляцтві козак знаний,
Родився й виріс в Партизанах,
В тих, що Червоними зовуться,
Де й нині часом в лісі б'ються.
Сашко також характер має
І круто кривдників ламає.

Пройшов кордон, війну в Афгані,
В містя вернувся, Богом дані,
Бо мати Богів молилась.
А там дружина появилась,
За нею діточки усі,
Що також звуться Карасі.
Що побажати чоловіку?
Дай, Боже, ще йому піввіку!
А ще ми хочем побажати
Внучат крикливих повну хату.
Без них же невеселий світ.
Отож прийми від нас привіт.
А по привіті вип'єм чарку,
Зжуємо партизанську шкварку,
Гукнем:
– Хай зна земля уся,
Як ми шануєм Карася!

**Шановному земляку
Івану Забіяці
з нагоди славного ювілею**

Це хто сказав, що зникли вітряки,
Що Дон-Кіхоти нині вже не в моді?
Такі творці переживуть віки,
Бо заслужили шану у народі.

Учитель, вчений, знаний журналіст,
Керує Талалаївським земляцтвом,
Всього добився, до всього доріс,
Ось тільки не похвалитися багатством.

Бо все життя про Україну дбав,
Ішов прямцем, не косо і не криво.
І "Вітряка" під вітер випускав,
Щоб землякам давав словесне мливо.

Завжди у пошуках, напористий в борні,
Красивий, мудрий, з друзями речистий.
Як Дон-Кіхот той на баскім коні,
Спішить на поміч по луках росистих.

Так хто сказав, що зникли вітряки,
Що ми на Іванів згубили моду?
Шанують Забіяку земляки
За волю, за талант й козацьку вроду.

**Леоніду Горлачу,
видатному українському
поету, з нагоди присуд-
ження Національної премії
України ім. Т.Г.Шевченка**

Ось нарешті постукала в хату
Тепловійна вістунка весна.
– Став наш Горлач лауреатом! –
Затрубили Дніпро і Десна.
Ми молились Олійнику й Богу,
Президентський чекали Указ:
Та невже десь поета такого
Не оцінять у котрий вже раз?
А Пегас бив копитом у травах,
Ярмо в гніві скидала зоря.
Горлач був, як і завжди, у справах,
Як то кажуть, їв хліб не заздря.
Не жалів він себе ані трішки,
Хоч гроза обсікала плече.
Знали ми: із столиці хоч пішки
Він у Ніжин колись утече.
Там чекає його світла хата
В дивосвіті Мазепиних слів,
Там уже посивілі дівчата
Солов'їний вигойдують спів.
Освятившись, як сонце на Спасі,
Стали думи й пісні оживать.
І, як образи з іконостаса,
Нам у душу щодня запливають.
Книг півсотні – доробок чималий,
Нам же любий ще й "Отчий поріг".
За часопис цікавий і вдалий
Вам уклін наш земляцький до ніг.
Тож не зря Ви в фаворі в Ткаченка.
Кожен рад Вам чарчину налить.
А за премію батька Шевченка
Ми і дьоготь сто літ згодні пити.
Хай несуть Вас Пегасові крила,
Де Шевченкова сяє зоря!
В Вашім слові Тарасова сила,
В Вашім серці – дух Кобзаря.

Від імені земляків
медом поділився
Петро МЕДВІДЬ

ОТЧИЙ ПОРІГ

Шеф-редактор
Віктор ТКАЧЕНКО
Головний редактор
Леонід ГОРЛАЧ
Засновник: товариство
"Чернігівське земляцтво"
в м. Києві

Газета зареєстрована Державним
комітетом інформаційної політики,
телебачення та радіомовлення
України 06.XI.2001 р.
Реєстраційне свідоцтво:
серія KB №5594
Передплатний індекс 37630

Адреса редакції:
02660, Київ, Броварський проспект, 15,
тел. 206-87-12
Електронна пошта:
otporig@ukr.net

РЕДАКЦІЙНА РАДА:

В.В. Ткаченко, В.І. Авдєєнко,
Л.Н. Горлач (Коваленко),
А.Л. Курданов, Т.А. Літошко,
П.І. Медвідь, О.Ф. Орехович,
Ю.А. Русанов, М.М. Ткач,
В.В. Пушкар'єв, В.Є. Устименко,
М.І. Халимоненко.

За достовірність фактів, точність імен та
прізвищ, географічних та історичних
реалій відповідають автори публікацій.

Передрук тільки з відома видання.
Рукописи не рецензуються і не повертаються.

Літературний редактор **Ганна Скрипка**.
Комп'ютерний набір **Ганна Скрипка**.

Верстка, дизайн **Оксана Кисленко**.

Надруковано та зверстано на замовлення
товариства "Чернігівське земляцтво" в м. Києві
у КП "Редакція журналу
"Дім, сад, город".
Тираж 1000.